

Feministična teorija: liberalistična, marksistična in psihoanalitična femin. teorija v sociologiji

FEMINISTIČNA TEORIJA

- 1* Najpomembnejše predstavnice feministične teorije so: **Jessie Bernard, Ann Oakley, Dorothy Smith**. Pri teoriji gre za to, da se izpostavi vprašanje ženske in družbenega položaja spolov v ob življenju.
- 2* Vsi v ospredju postavljajo razmerje med spoloma, ker je mnenje, da sta le-ta neenakopravna, se tvorijo gibanja za krepitev enakopravnosti med spoloma.

a) **Human Development Report** - Njegovo pomembno delo je **Statistika ZDA**, je njegovo gledanje na vprašanje, kakšen je družbeni položaj žensk in kakšna je kakovost njihovega življenja, kako so obravnavane v razvitih in nerazvitih, industrializiranih in neindustrializiranih državah. Pozoren je na družbeni položaj žensk: šolanje, zaposlenost, politika, vodilna mesta (v politiki malo poslank v Sloveniji). Indikator se ujema s kvaliteto življenja (predvsem zaradi visoke stopnje sekularizacije šolanja). Že Aristotel imel **predsodke** v zvezi z ženskami in to se obdržalo do danes.

b) **Parsons** - meni, da se v družini, odvijata 2 temeljni vlogi:

1. INSTRUMENTALNA, ko jo opravlja oče, kadar je potrebno pridobiti ekonomska sredstva in
  2. SOCIALIZACIJSKA / AFEKTIVNA (= *čustveno, strastno*) VLOGA vzgoje otrok, ki jo opravlja ženska kot čustvena mati in stabilizacije psihe moža (ki pride iz dela frustriran), ki jo opravlja ženska, kot žena.
- 3* Ti dve vlogi sta nujni, brez njiju ne funkcionira družina in tudi ne družba.
- 4* Parsons je bil deležen hudih kritik (ti dve vlogi morata biti opravljeni, vendar porazdelitev vlog ne bi smela biti takšna, kot je menil on).

LIBERALNA FEMINISTIČNA SOCIOLOGIJA

- 5* **Liberalna feministična sociologija** se posveti vprašanjem v zvezi z vzroki za nižji družbeni položaj žensk (vertikalne razlike, neenakosti v družbenem položaju,...).
- 6* Nekateri države (npr. ZDA) poskušajo to odpraviti z nekaterimi ukrepi, kot so: pozitivna diskriminacija, določitev kvot,... Npr. če bi bilo premalo študentk bi lahko rekli, da njim pripada eno (drugačno in višje) število točk, za fantje pa drugo število točk, tako, da bi se mesta zapolnila na 50% študentk. To vsekakor ni pravilno, ker diskriminira moške in le delno rešuje problem. Potrebno je ustvariti takšne pogoje, da se bodo ženske lahko uveljavile brez vsiljenih ukrepov.
- 7* Liberalna feministična sociologija poudarja pomen udeležbe žensk v javnem življenju, saj zasebna družinska sfera nima velike vrednosti.
- 8* Optimistično gledanje pravi, da se bodo ženske postopoma le uveljavile. Neenakopravnost žensk v družbi je stvar, ki se lahko postopoma reši v okviru raznih reform, gre za razlike v stopnji razvitosti družbe. Izboljšal se bo položaj žensk, njihov vpliv se bo povečal (ta vpliv sedaj ni izenačen).
- 9* Bolj radikalna stališča pravijo, da moški zatirajo ženske (kar naj bi bilo bistvo družbene ureditve) in ji patriarhat ureditev v kateri se uresničuje vladavina moških nad ženskami, kar se bo težko spreminjalo.

10* **Obstajata dve različici feministične sociologije:**

1. LIBERALISTIČNE TEORIJE, ki izvirajo iz reform, s katerimi bi se izboljšal položaj žensk. Neenakopravnost žensk v družbi je stvar, ki se lahko postopoma reši v okviru raznih reform. Gre za razlike v stopnji družbenega vpliva;
2. Stališča, ki zagovarjajo, da moški ZATIRAJO ženske in da je to bistvo družbene ureditve. Gre za PATRIARHALNO ureditev, ki uresničuje vladavino moških nad ženskami.

11* **Znotraj tega obstajajo 3 različne feministične teorije v sociologiji:**

- 1) NEOPSIHOANALITIČNA TEORIJA (nova psihoanalitična teorija) : je takšna, da na glavo obrne Freudovo stališče, da imajo ženske nek primanjkljaj in je zato patriarhalna ureditev nujna (avtoritarni, strogi, disciplinirajoči oče ter čustvena, mila, razumevajoča mati).

1* Feministična teorija odgovarja, da so moški tisti, ki imajo primanjkljaj, ker ne rojevajo in zato nočejo ustvariti tvorbe, ki jih bodo nadživle. V tem ustvarjajo patriarhalno ureditev, ki je posledica moških nevroloških motenj (izhajajo iz biološke narave moškega). Moški so spremenjeni (meni predstavnica *Alhibri*, Arabka, ki živi na Zahodu). To, da moški zatirajo ženske, se lahko utemeljuje psihoanalitično (ker je celotna psihoanaliza nedokazana), kar je lahko sporno.

- 2) MARKSISTIČNA TEORIJA :

12* **Marksistično feministična sociologija** in **Psihoanalitično feministična sociologija** raziskujeta: Zakaj in od kod zatiranje v obliki patriarhata (zatiralna oblast moških nad žensko,...)

2* **Friedrich Engels** - knjiga : *Izvor zasebne lastnine družine in države* (prevedena tudi v slovenščino), pojasnjuje, kako bi naj nastala razredna družba v kateri imajo ženske položaj skupaj z izkoriščanim razredom. Engels je bil Marxov sodelavec, knjigo pa je napisal po njegovi smrti. Engels je nekako znal stvari predsej poenostaviti. V organizirani družbi je gotovo nekaj narobe, kar privede do radikalne neenakosti in zatiranja žensk. Zato je Engels nakazal, kako je do te neenakosti prišlo, in sicer, z zasebno lastnino. Dokler je bila plemenska organizacija, ko še niso obstajala produkcijska sredstva, je bil položaj vseh v družbe relativno enak. Zasebna lastnina nad zemljo, živino in orodji, so si prilastili moški in si s tem podvrgli ženske v podrejeni položaj (ženska postane objekt v db odnosih, vedno bolj je ponižana...);

3* REŠITEV: Po Engelsu je to SOCIALIZEM, kjer ni zasebne lastnine.

4* Če to teorijo še razširimo in pogledamo : delitev dela, opravil,... ugotovimo naslednje: ženske imajo drugačna opravila (npr. doma so gospodinje, vendar niso lastnice), v podjetjih pa opravljajo delo za slabše plačilo, medtem, ko so moški za ista dela bolj plačani.

5* Tudi če pogledamo na institut zakonske zveze, se lahko prepričamo, da se ženske obravnava kot blago.

6* Gre torej za celotno družbeno ureditev, z družinsko in politično ureditvijo vred. Patriarhat porajajo DRUŽBENE RAZMERE in ne biološke lastnosti moškega in ženske.

- 3) Obstajajo tudi DRUGAČNA MNENJA - npr. **SOCIOBIOLOGIJA**

1. Človeška družba ni bistveno drugačna od živali;

2. V ozadju našega vedenja so strategije preživetja za naše GENE (ženske težijo k moškim, ker jim on zagotavlja varnost; moški pa težijo k čim večjemu številu žensk, ker jim omogočajo potomce)

13* Postavi se vprašanje: **Ali feministična sociologija zagovarja, da so moški in ženske isti, ali ne?**

7* Obstaja razhajanje glede tega vprašanja:

a) moški in ženske ne dojemajo sveta enako;

b) moški in ženske ne delujejo z isto strategijo, ker ženske imajo bolj celostno razumevanje razmer, medtem ko so moški bolj analitični;

c) obstaja tudi niz psiholoških lastnosti, kjer je razlike med moškimi in ženskami očitna, kar pa je v različnih kulturah različno;

8* **Sandra Ben** (ameriška psihologinja) je opravila znano razvrstitev, po kateri NE TRDI, da so moški in ženske absolutno različni **in vendar med njim obstaja sistematična razlika v MOŽATOSTI in ŽENSTVENOSTI:**

1. LASTNOSTI MOŽATOSTI: agresivnost, nasilnost, neodvisnost, obramba lastnih stališč, nagnjenost k tveganju,... itd., sicer pa je tudi pri moških moč opaziti razumevanje (ki naj bi

bila pretežno ženska lastnost), vendar se posebej ločijo dve komponenti možatosti: nasilnost in neodvisnost;

2. LASTNOSTI ŽENSKE: razumevajoč pristop, čustven, želja in sposobnost potolažiti tiste, ki trpijo, topel značaj,... Poteze ženstvenosti tvorijo en sam faktor.

14* Ne moremo skleniti, da je družba organizirana tako, da moški morajo imeti prevlado. Včasih bi bilo dobro ravno nasprotno!. Če bi npr. ženske bile bolj zastopane v politiki, mogoče ne bi bilo toliko spopadov in vojn. **Razlike med moškim in žensko SO** (če tudi se zmanjšujejo). Vprašanje je, ali to mora imeti tudi družbene posledice?!